

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quovis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Carmen de Christo in cunis piè desponsato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

orbis terra & plenitudo ejus? Quid ergo stabulum eligit? A
Plane ut reprobet gloriam mundi, danner fœculi vanitatem.
Necum loquuntur lingua, & quemcumque de eo sunt, clamant,
predicant, evangelizant. Ipsa quoque infantilia membra non
silent. In omnibus mundi iudicium arguitur, subvertitur, con-
futatur.

I. Iona. c. 5. Hoc est, inquit Ioannes, vittoria, qua vincit mundum,
vers. 4. fides nostra. Quoniam omne, quod natum est ex Deo, vincit
mundum. Quoniam facile mundum vincere, & Deo similem se facere! Te parem Deo pecunia non faciet,
Deum in pœnali pauperem cernis. Nitida vestis &
prætexta non faciet: Deus nudus est. Fama non fac-
ciet, nec ostentatio tui; Deus humilis est; opiliones
inter amicos primos admittit. Non servorum turba,
non robur & vires, non præstans forma beatum te
facere possunt. Nihil horum non patitur vetustatem.
Querendum est ergo, quod non fiat in dies deter-
rius. Quid hoc ei? animus: sed rectus, bonus, ma-
gnus. Quia aliud voces hunc, quam Deum in huma-
Sene. ep. 13. no corpore hospitantem? Hic talis animus tam in mendici-
culum aspectissimum, quam in Regem, quam in Monarcham
summitat potest cadere. Subsilire in celum ex angulo licet.
Extingue modò, & te quoque dignum finge Deo. Fin-
gas autem non argento, non auro: ex hac materia
non potest imago timilis Deo exprimi. Bonae volun-
tatis esto, & imaginé Dei, quam geris, jam decorasti.
Sed antequam ad Appendixem de Christo nato
prægredimur, Christum à Magis adoratum Epitha-
lamo sacro veneremur.

CARMEN DE CHRISTO IN CVNIS PLE DESPONSA TO,

scu

SACRVM EPITHALAMIVM

QVOD SVAMITIS,
five

ANIMA PIA CECINIT

In nuptiis Speciosi pra filiis hominum
cum humana natura.

I.

GAVIDETE dulces lacrymae
Quacumque sunt amoris:

Venite Dives Gratiae

Ad nuptias Sororis:

Accende radas Hespere,

Rofidque sparge rectis.

HUMANA Sponsio NVMINI

NATVRA Spousa magis.

II.

Cum contineret omnia

Silencium quietum?

Zonâque nox eburne?

Stringitque umbilicum?

Sub Civitatis regie

Berhlemio recessu,

Celeste Matrimonium

DAVIDIDES peregite.

III.

Iesse a virga floruit,

Vitisq; germinavit.

Iam dulce vagit Pusio:

Hymenæ dulcis Hymen.

Iam sancta fragrant oscula:

Hymeneæ sanctus Hymen.

Hymenæus Hymen ð Hymen

Hymen Hymenæus Hymen.

IV.

Quid hoc novi spectacul;

Sapiens. 18.

ver. 14.

Luc. c. 1.

v. 32. & 33.

Il. c. II. v. 1.

Cant. c. 2.

ver. 13.

Nec post, nec ante viss;

Parvum suum rix edidit;

Puerella Nazarena;

Mirum! decem retrogradus;

SOL linea recedit;

Achaziani epomones;

Quod certa monst umbras;

V.

Commoda Tellus emicat;

Ino revulsa fundo;

Supradie fixos alibi;

Liberata fertur ignes;

Altissimus fastigio;

Majusque mons olymp;

Subdit in parvissime;

Angusta claustra vallis.

V.

Immane vagum Fenina;

Circumdedit Gigantem;

Et involutum fascia;

Gestat daubus ultia.

Hic hic Menalca cereres;

Maroniane Pastor;

Vlnas duas non amplius;

Spatium patere celi.

VII.

Decore Nobiscum Deus;

EMMANUEL decore;

Ergone nostri sanguinis;

Dignatus esse consors;

Non horruisti Virginis;

Veterum fibre FRATER?

O Frater! o Emmanuel!

Emmanuel decore!

VIII.

Quis te mibi det ubera;

Matris mea, quis ô te

Matris mea det ubera;

Sugentem, & imbre lactis;

Sparsum videri candido;

Quod suxiimus sorores;

Fateri: nômen Cypris;

Sunt dulciora vino?

XIX.

Crescant amores. Incipe

Puer tenelle rifa;

Matrem tuam cognoscere;

Ad vota blandientem.

Et ipsa rider, aplice;

Risumque latiore;

Quam SARÀ quandam riserit;

Fecunda Virgo rider.

X.

Vrque formosissimus;

Tu Sol(a) es, illa Luna (b:)

Vrque limpidissimus :

Tu fons (c) es, illa vena (d:)

Quid posit effe celsius?

Tu mons es, illa collis;

Quid posit effe dulciss?

Tu mel, sed illa lac effe.

XI.

Qui te videt vel eximi;

Vel incubare canis;

Videt Racemi purpuram,

Bofra cruce tintam;

Et comparandas Punico;

Malas rubore malo;

Torùmque vivis confitum;

Stellis fragrantis Horti.

XII. Sed

XII.

Sed qui parentem videris,
Te propter adsidentem,
Hic in Cadanis videris
Palmarum virere silvis:
Aut que caput de Libano
Suffollet alta Cedrus;
Aut quam benignis Solibus
Engaddis urit uvam.

XIII.

Tibi manus fornatales
Ex optimo metallo;
Hyacinthus impletus hanc & hanæ,
Et hac & illa candet;
Succoque stillat myrrheo;
Achemenique costas;
Pedes in auro fulgurant;
Ceu marmoris columnæ.

XIV.

Illi genarum mollium
Scriptura talis ardet;
Imbura qualis tenia
Vndante fulget ostro.
Cervice crines fluctuant
Latè sui tenaces;
Aurisque lambunt flabiles
Etefiasque mulcent.

XV.

Præ filiis & fratribus
Speciosus universis,
Olisque toto corpore,
Ut cygnus est Caystris;
Tamen quod aureum caput
Extollis & sapinas,
Pulchre capillis abilit
Plenum comante corvo.

XVI.

Decent come contrario
Nigre nitore plume:
Aperi soror, soror aperi
Columba nostra, vagis.
(Vagis: id est, ut Damias
Ales suave cantas)
Cincinnus atet noctium
Sudat madetque guttis.

XVII.

Qui non amat te, furdor
Ponti frementis astus;
Ringente Scylla favor,
Et peior est charybdis:
Fretisque pulsus orgia
Exterritus draconum;
Vicitisque fixit premia
Certantibus cerasis.

XVIII.

Qui non & illam diligit,
Dejectus est ab antro
Inhosplitalis Caucas;

Amiq[ue] fabulosi.

Pyrrham trucidavit suam
Geralicia in arvis;
Factus lapis nocentior
Post ierga patricida.

XIX.

Qui non amat te, pardus est;
Innominor que pardo,
Catulusq[ue] rapti tigride
Per resqua feriente.
Illum leana fecibus
Potaverit ferinis,
Aut glauca sumis bellua

A

Eruca vavera marinæ.

X X.

Qui non & illam diligit,
Nutritus inter uros;
Truces hyenas amulo
Furore provocati;
Dirisque Panthere gener
Vel anguum marius,
Auxit veneno flumina,
Nepotibusque cautes.

X XI.

Puelle mi quæcum palcher es!
(Nam palcher es puerus)
Quam blandus es! (nam blandus es)
Quali fragras odore!
(Fragras enim mirabilis
Odore) quam renides!
(Certe renides) o puer!
Quæ me rapis volentein?

X XII.

Intelligit nos Parvulus,
Et necib[us] lacefit;
Quid poscius Infans maxime?
VERBUM profare verbum
Hic palma crescit ardita,
Victoriæque spirat;
Et annuit carpentibus.
Vu hinc habere ramum?

X III.

Hic nardus, hic anomia, hic
Amellus atque Daphne;
Quorum cornua nec Aolus
Novacum rotundit;
Net os honestum frigido
Niems monordit orez;
Tuæ fruuntur gratia;
Vis hinc habere fert a?

X IV.

Hic ingens par turturum,
Questuque rumpit agros;
Quales amant argentea
Hesebonis ad fluenta,
Supra canales vitreos
Illiue confidere.
Torquate Turtur, amulos
Vim turtures habere?

X V.

Me perditum! cui supplicem?
Avexit ecce vultum.
Nisi mente levâ fallimur,
Vult lacrymæ profundi.
Flet ipse geminas lugubres;
Herent genii smaragdi.
Eleætra singuntantis
Traduntur liquefunt.

X VI.

Dilecte mi, si jungere
Fa est profana sacris;
Confundo Iordanis tuo
Probaticisq[ue] lymphis,
Cordis mei Borysbenem
Istrumque Vistulamque.
Tu congelatas balitu
Clemente solve noxas.

X VII.

Morare stilla pectoris
Rigente clausa stagno!
Nondum gemunt præcordia
Duro revincta ferro?
Adverto lamentabiles
Cogi dolore nubes;

Cant. c. 1.
vers. 5.

Cant. c. 4.
vers. 10. &
c. 5. 13.

Ioan. c. 1.
vers. 1.

Cant. c. 7.
vers. 4.

Pretiosa

De Christo Nascente. Pars I. Caput XII.

Pretiosa tempestas venit,
Est FLERE IAM VOLVPTAS.

A
XXVIII.

Hiberna strident int'rim
Me lacrymante flabry,
Vritq; Bruma trifibus
Modis meos amores.
Bucca Scytharum personant
Aquilonibus profundi,
Nivésque densa ingeunt
Immugiente plaubro.

XXIX.

Gelu tremit, qui Seraphim
Inflammatis igne VIVO;
Caloque tensis pellibus
Salomonis astra velat.
Cui Sirios, Caniculas
Et Iulios calentes,
Fartamque spicis Cycladem
Adulta debet astas.

XXX.

Abrare Bruma mitius,
Pecor; meos Amores,
Alamásque pelle Thracias
Ultra Getasque Thraciasque;
Ipsamque Thulen ultimam;
Et ultimos Gelonus.
Quid tam molesto turbine
Involutis innocentem?

XXXI.

Si tantus est flandi furor
Infancti motus:
Tyrheni persent aquora;
Et Adriam flagellent.
Vasis minentur clafibus,
Pyratica triremi;
Totumque naufragantibus
Stabant saluti carinis.

XXXII.

Illic superbi gloria
Ventofior triumphi.
Quantilla parvam Bethlehem
Domum subire Panis?
Vbi nulla fiat Liburnica
Aut Xerxis aut Achillis:
Sed Navis Inflitoris,
Fiscella Pufonis.

XXXIII.

Mingat: fel albis floribus,
Thymbraque cinnamomeque
Parifq; chaledonis;
Violifq; luteifq;.
Gemmis caducis grandinet,
Iaspidumque numbris
Ruas solitis alveis
Permisus unionum.

XXXIV.

Quorsum Borea murmura
Ad Turturis querelas?
Apeliora, si sapis,
Me conjulēm fecitus,
Ferociores spiritus
Et indolem domabis;
Et ad salignum poplites
Præsepe complicabis.

XXXV.

Places. Humi prosterneris
Ingens, genique supplex,
Nunc sole setas sorifice
Abraſa terſus ora;
Ac quidquid obſtit osculis

Tenerimi ſaporis;
Ne barba ledat hifida,
Cum baſium propinas.

XXXVI.

VER appropinqua, ver novum,
Ver eleganterum,
Ver gemina in anno, ut annulo,
Hilaris medulla vita,
Locaſa mater gaudi,
Solis venusta Rachel;

Inter quaterna tempora**Dilecta Benjaminus.****XXXVII.**

Huc ergo verte prepetem
Ab axe lapsa bigam:
Antricq; fines mollibus
Favonis inunda.
Tum preparatas copias
Naso ſagaciori,

Veris quaffilis dejice,**Omnis amica flores.**
XXXVIII.

Neu parce myrrho, neu croco
Caſiq; Similaciq;
Calthe jacentem fulciant,
Stipit ligustra ſtantem.
Per colla ferant irides,
Serpilla per lacertos:
Amaranthus ornet verticem,
In fronte Bellis baler.

XXXIX.

His adde ſpicis torridas
De Mejibus Calibis,
Velisque trunco balsamo
Felicitis Ora,
Statēnque, nec non munera
TRIVM Sabaa REGVM.
Odeſa fumi virgula
Toto vaporē antro.

XL.

VER appropinqua, Ver novum
Ver eleganterum,
Tactique vocales moye
Lucos, ut infusre.
Noſter tuas EMMANUEL
Audire pronus odas,
Matre annuente roſcidum
Connivet in ſoporem.

XL I.

Iam iam meus SOL occidet,
Crepusculum notatur:
Nam veſper alludens comis,
Invitat ad quietem.
Vergunt ocelli lectio;
Devezuſ que vitrum
Pupilla ſenſis ſibrabit
Mox rufus evocandum.

XL II.

Adjuro te Ver muſicum,
Per quidquid eſt amari,
Et filia Ieruſalem,
Per mutuos amores:
Ne ſacrificetis Parvulum,
Veſtrum meūque Sponſum,
Seit ipſe quā revisere
Noſ definirat horā.

XL III.

Reſiſet autem craſinus,
Cum ſole, quem creavit,
Num admovete gramine
Panacea dormientis,

Cant. c. 1.
verſ. 5.

Luc. c. 2.
verſ. 4.

Prov. c. 37.
verſ. 14.
Exod. c. 2.
verſ. 3.

Paeonia regis
Vaccinius nigris,
Fanile recti pauperis
Et culicam replere.

XLIV.

Ego vicem papayeris,
Quo somnus advocetur,
Modulabor, & quem tempore
Vtroque jam recepit,
Fracto sedens profundius
Ingurgitabo cantu :
Sed voce vix notabili,
Nec absono fritione.

XLV.

Desiderate gentibus
Dormi Puelle, dormi;
O miles ! ô sepiſime
Desiderate dormi;
Iunctis decūsum brachiis,
(Cruſx omīnosa ſalve)
Oris, biante lilio;
Sic nempe Virgo dormit.

XLVI.

Conceptus ante ſacula
Et invias abyſſos,
LVMEN DEVS DE LVMINE,
Totōque Patre natus,
Semperque Natus unicus,
Semperque naſciturus,
Naſceris atque naſceris
Onaſciturare Nata.

XLVII.

Nondum gemellos aetheris
Pregnans duobus aſtris,
Latona parturiverat,
Ut VAS honoris effeſt,
Titanium, Titaniam,
Minimāque, Maximūque:
Iam tum Tuis, jam de tuo,
De Te, tibi miſeris.

XLVIII.

Cornſcus ante Lucifer
Quām ſubligaret alas,
Stellas Orion ſtringeret
Parcente pulcher iras;
Vexilla latuſ Signifer
Criſtata ventilaret;
Iam tum choragos Angelos
Ad ſigna convocabas.

XLIX.

Tu prima Mens & vivida
Lucina lucis omnis;
Te dante crevit Cynthias,
Et ipſe parvus olim :
Mox grandiore circulum
Mutare capit orbe,
Criſtatus alte ſpculis
Surgentum comarum.

L.

Te dante crevit Cyndia,
Implevit & pharetram,
Almāque Cornucopia
Ardentibus ſagittis:
Edocita rapina correre,
Et nominare menſes,
Et iam pati diſpendia,
Iam diſplicare censum.

L I.

Quid? cūm chaos diſfunderes
In metra collocatum :
Diſjuncta rerum ſemina,
Tom. II.

A

Latēque ſpharſa, conne-
ctebas modo facilimo ;
Seu quo Poēta verſum:
Seu quo perita pollicis
Arachna molle filum.

L II.

Hinc ſe jubelas, erigant,
Alpes & Oſſa & Appen-
tiuſus (reluctans ingredi
Valles Anacreontis)
Illint jugi declivitas
Sublapsa porrigitur,
Summoſque colles, vefiat
Scena virente ſilya.

L III.

Fontes ſcaturientium
Pellucidos aquarum,
Potente librabas manu
Cen pondus in bilance,
Cum ſe mari provolerent
Vtero ſonante flaccaſ,
Caliginoſa Tethys
Arcana permeaſti.

L IV.

Dein vectus aurigantibus
Per molle marmor Euris,
Tumultuſum Nere
Collo tenuis prebensum,
Probè capiſtro diceris,
Vinxiff littoralis,
Interminatus Aridam,
Si ſeptr transflueret.

L V.

Tunc & choros Nericidum
Ad limen Insularum,
Dirixiſe diceris, ſaper
Delphine ludibundo,
Sequente ſemper Africo
Et explicante pennas,
Zephyriſq; remigantibus
Spirantibusq; currum.

L VI.

Talis quidem tunc veneras
DILECTE, talis inter
Nimboſ frementis gloria
Sublimis eminebas.
Iam complicata Numinis
IMMENSITATE, dormis,
Tantillus hoc in cefpitate
Rupis cadaverofe.

Prov. c. 8.
verſ. 25.

Gen. c. 1.
verſ. 11.

Prov. c. 8.
verſ. 29.
Job c. 38.
verſ. 8.

Ibid. v. 19.

Pſal. 17.
verſ. 12.

Ad Philip.
c. 2. v. 6, 7.

Ila. c. 1. v. 3.

Luc. c. 2.
verſ. 7.

Ioan. c. 2.
verſ. 11.

D

Proculbit Arcas quadrupes,
Auritus ſequendi:
Qui taurus eſt fit auticus,
Et mitigat Decembre.
Cunas curules incolis,
Stramēnque laureatum:
Orbiſ tamē te CÆSAREM
Agnoſcit ipſe Brutus.

L VII.

O vive Noſter : ſeu velis
Rex, ſive Caſar eſſe,
Prefagio: non ſemper hic
Inglorius jacebis.
Quondam Deus libabitur
Ex muſeo Puello:

Dicētque qui libaverit,

O CANA GALILÆA !

L VIII.

Eyens in Neptunio
Moylebit arma regno.

Autum-

Ibid. v. 6.

Ibid. v. 10.

Ioan. c. 6.
vers. 9.Luc. c. 5.
vers. 6.Marc. c. 7.
vers. 37.Matth. c. 11.
vers. 5.Ioan. c. 5.
vers. 8.Matth. c. 11.
vers. 5.Luc. c. 8.
vers. 25.Matth. c.
14. v. 16.Psalm. 73.
vers. 16.March. c. 4.
vers. 16.

*Autumnus expulso mari
Se. Hydriæ replebit;
Vinumque Thyrſi ne cium
Pralig, pampinig,
Et Consulari Majstro
Certabit & Falerno.*

L X.

*Mixata crescendi modum
In fagino canistro,
Pascet Ceres exercitum
Hebra quinque granis.
Pisces in alga lubrici
Squamæq; delicate,
Ludent volentes decipi,
Letumque palpitabunt.*

L XI.

*Muti ſotatis vinculis
Facundiū loquentur,
Quām qui lapillos Atticus
Verayſt ore Rhetor.
Surdus rediūto pefſilo
Ad verba pandet aurem,
Ehauriet capacibus
Conchyliaſ ſenatum.*

L XII.

*Quod languet excitabitur
Cæxo rebelle fidus.
Lyncisque de fuligine,
Aquilâque provocabit.
Artus rigore ferrei,
Ut cera mollientur.
Cervos & ipſum Cyllarum
Atalanta clauda vincet.*

L XIII.

*Disrupta Fatorum colvs
In funerante morbo,
Vitali uſi dextera
Virebit integrata;
Ritique crescit arboris,
Quam pinguis Hermonas
Transfusus humor educat,
Pulisque lambit annis.*

L XIV.

*Cerno fretum confidere,
Pigros hiare ventos.
Plantis supervolantibus
Subfemit unda dorsum.
Quid hoc? Canopus atremit,
Pavefacta sudat Ifis.
Portenta sternuntur Phari,
Et casibus fatiscum.*

L XV.

*Timent puellum ſcilicet
Qua monstra contemfcent.
(Fallōne fan exergifcitur?)
Latrat minax Anubis.
(Moverur) Herodes fremunt.
(Ut oscitat modeſta?
Vigilâſne dulcis Pafio?
Noſtrum diem reduci?)*

L XVI.

*AVRORA nictat luminant,
Et palpebras recludit;
Soles ocelli, roſido
Somni liquore loti,
Humoris è crystallini
Nunc prodeunt lavacro;
IESVS Eous uividâ
Proſpectat è fenestrâ.*

L XVII.*Arcus decens ſupercill***A**

*Quām pulchra tela vibrat!
Vibrata quanto vulnerant
Fixæ calore fibras!
Et illa vulnerantia
Quo blandiuntur eſtu!
Blandita, quām medullitus,
Quem perculere, ſorbent!*

L XVIII.

*Sis Noster ò dulcissime
Rerum, manéque Noſter:
Meum Cor, imo corculum;
Te quippe, Christe, parvo;
Capere parva diligis,
Et pluris estimari;
Quām qua tūment heroicā
Proceritate MAGNA.*

L XIX.

*Nec, quād ſuper ramabitus
Culmos premas inane;
Hunc lectulum contempſeris
Et dignitate Censor;
Deum fatetur Delphici
Apollinis Sacerdos.
Deum Serapis barbarus,
Et tota Memphis horret.*

L XX.

*Nascente te Grex Celitum
Pennatus Ophorium,
Geniale differt melos
Per aëris procellas.
Aerinitati concidit
Nullo movente Fanum;
Et verſe miti Pallade
Tyberina ripa fluxit.*

L XXI.

*Te Perſa mithratus ſuper,
Arabsque miſtu Indo;
Te ſentit in torrentibus
Hetruscus Augur extit:
Pedum tuorum pulverem
Supplex corona lingit.
Cumana monſtrant carmina,
Et concinunt Sibille.*

L XXII.

*Tandem Geronus impia
Suspendit arma ramis.
Et Thrax cruētos projicit
Fractosque calcat enes.
Siſtris ſtrepunt Niloticis
Campi, fluenti, ſilez;
Pax alma viſit oppida,
Et inſtruit choreas.*

L XXIII.

*Tuo ſereno latius
Natura tota rideſ.
En balat ad cumabula
Donatus agnus AGNO.
Balare perget, ſi ſinas,
Et, quo, cubas Grabatum
Suo replebit vellere.
Permitte: lana virgo eſt.*

L XXIV.

*Sub te, quod ipſa Oracula
Vatesque pollicentur,
Speramus illa ſacula,
Quæ vulturem palumbi,
Et grypha jungent vulturis,
Seris jubâque gryphi,
Ori lupos innoxios,
Messoribus lacertas.*

LXXV. Epit.

LXXV.

Favi fluant ab ilice,
Saxis oliva manat.
Dodonæ spretis glandibus
Saturnata ructat uvas.
Spumant in auro gurgites,
Crassumque nectar urgent;
Fonteque latæo pede
Perambulant eremum.

APPENDIX
DE
NASCENTE
DOMINO IESV.

Hic ego, mi Lector, te convenio, cui meas haec-
nus cogitationes & animi sensa de Christi cu-
nabulis ordine, quo licuit aperui. Vaticinia nascentia
Christi antecedentia; prodigia partim præcun-
tia, partim etiam comititia & subsequenta pariter
in ordinem disposuit. Nascentis Servatoris Tempus
& Locum monitav. De Parentum gaudis & offi-
ciis, de Pastorum accusu, de Angelorum cantu, de
ipius infantuli pannis & vagitu ordinatè ac distinctè
differui. Tam vero cum bona veniam tua facturum me
censeo, si de iisdem amabilissimi mysteriis sine
då linea, absque ordine præfinito laxius paulo atque
liberius meas tibi cogitationes mixtim, prout illa se-
se offerunt, exposuero. Inter nos igitur, prout impe-
tus fert, loquamur. Priorem locum habeant, quæ prius
calamo & memoræ occurserint: posterius narrentur
quæ tardius in mentem venerint. Hic ordo nosferit,
fine ordine dicere. Hinc illinc Augustini auream di-
ctionem velut intercalare suauissimum melos inscibimus. Augustinus certè, quem dixi, numquam non fa-
cundissimus, de Nascente tamen Christo facundiā
singulari copiosus, aurum & gemmas locutus est. Nec
dicendo fatiari potuisse videtur. Tam gemmea di-
ctionis partem sub apertum collocare mens est.

Et hec etiā indistincta, sperne, ac promiscua non
displacebunt. Subinde ornamento & voluptati est in-
composita rerum mixtura. Et certè hoc ordinatum
est agmin cogitationum nostrarum, incomposito
procursu ferri. Plerumque chaos est quod cogitamus. Ecclesiastæ sanè hīc ampliorem cogitandi materiam,
& forsan non ingratiani inveniant. Ordiamur igitur
fine ordine; sed Augustinum dictioñis antisignatum
præmittamus.

§. I.

AVGVSTINVS.

Audite filii lucis adoptati in regnum Dei, fratres
charissimi: audite, audite, & exultate justi in
Domino, ut vos rectos possit decere laudatio. Audite
quod jam nostis, recolite quod audistis, amate quod
reditis, prædicate quod amatis. Natus est Christus,
Deus de Patre, homo de Matre. De Patris immor-
talitate, de Matris virginitate. De Patre principium
vitæ, de Matre finis mortis. In hac die ad salvanda
omnia oritur lux mundo, defunctis resurrexit, vita
mortalibus. Natus ergo puer ponitur in præsepe. Et
haec sunt Dei prima cunabula, nec Regnator cœli has
dignatur angustias, cui habitaculum virgineus ven-
ter idoneus fuit. Præmisit enim hominem Ioanrem,
qui tunc nasceretur, cùm dies inciperent minui, &
natus est ipse, cùm dies inciperent crescere, ut ex hoc
præfiguraretur, quod ait idem Ioannes: Illum ope-

Tom. II.

A tet crescere, me autem minui. Debet enim vita huma-
na in se deficere, in Christo proficer, ut qui vivunt,
jam non sibi vivant, sed ei, qui pro omnibus mortuus
est & resurrexit: & dicit unusquisque nostrum, quod
dicit Apostolus: Vivo autem jam non ego, vivit vero in
me Christus. Illum oportet crescere, me autem minui. Lau-
dant eum condigne omnes Angeli ejus, quorum ci-
bus aternus est, incorruptibili eos saginâ vivificans,
quia verbum Dei est, cuius vita vivunt, cuius æter-
nitate semper vivunt, cuius bonitate semper beatè
vivunt. Illi enim condigne laudant Deum apud
Deum, & dant gloriam in excelsis Deo: Nos autem
plebs ejus & oves pascuæ ejus, pro modulo infirmi-
tatis nostra pacem, per bonam voluntatem reconci-
liati, mereamur. Ipsorum enim Angelorum verè ho-
dierna vox est, quam nato nobis Salvatore exultan-
do fuderunt; Gloria in excelsis Deo, & in terra pax homi-
nibus bona voluntatis. Laudant ergo illi competenter,
laudemus & nos obediemus. Sunt illi nuntii ejus, su-
mus & nos pecora ejus. Impletivit in cœlo mansam ip-
sum, impletivit in terrâ præsepe nostrum. Plenitu-
do enim mensæ ipsorum est, quia in principio erat Ver-
bum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.
Iacob. c. 1. ver. 1.
Plenitudo præsepi nostri est, quia Verbum caro factum
est, & habitavit in nobis. Ut enim panem Angelorum
manducaret homo, Creator Angelorum factus est
homo. Illi laudant vivendo, nos credendo. Illi fo-
vendo, nos petendo. Illi capiendo, nos querendo.
Illí intrando, nos pulsando. Quis enim hominū om-
nes thesauros sapientiae & scientiae noverit in Chri-
sto occultos, atque in paupertate carnis ejus abscon-
ditos? Quia propter nos pauper factus est, cùm dives
esset, ut illius paupertate ditaremur. Cùm enim mor-
talitatem assumeret, mortemque consumeret, in pau-
pertate se ostendit: sed divitias dilatas promisit, non
ablatas amisit. Quam multa multitudo dulcedinis ejus quam Psalm. 30.
aliquid timentibus se, perficit autem sperantibus in se! ver. 20.

Lia. c. 2.
vers. 14.Iacob. c. 1.
vers. 1.

Iacob. v. 14.

§. IL
AVCTOR.

A Lexium miramur aut Ioannem Calybitam, am-
bos in suâ domo ignotos hospites, ambos infra
homines in fôrdentem domus angulum abjectos. Ah!
quàm hīc justior admirationis causa! En in stabulo
non Alexium aliquem, sed Alexii Dominum & re-
gem orbis, non infra homines, sed infra ipsas bestias
abjectum in tenebris, in frigore, in paupertate, in for-
dentissimâ caulâ jacentem, & mœstum vagientem. Et
porrò leælum quem habet? nimur quem à peco-
re accepit mutuum, præsepiq[ue] vilissimum. Si quis
calorum orbes ad terram depressos narraret, mirare-
mur omnes, attoniti audiremus rei miraculum. Lon-
gè hoc majus est. Ille architectus cœli, & cui univer-
sus terrarum orbis pila est, quid dico pila? Roris gut-
tula est, ille, quem cœlum satis amplum palatum non
capit totus, fasciolis ambitur, & capit ab angusto
tuguriolo. Silicem habes pro pectore, mi homo, si
adhære non mollescas, & lacrymas misceas cum tui
Domini lacrymulis. At revera sepe rupes sumus &
falsa. Pinguntur nobis ista, dicuntur, occinuntur, nos
ipsi legimus ista, lecte credimus, credita cum animo
nostro volvimus, (utinam attente) cogitamus & ad-
miramur. Sed quid huic tantæ submissioni, pauper-
tati tantæ rependum? quibus moribus Dominicum
Natalem agimus? Lantiis epulamur, elegantiis ve-
stimentis, hilariis confabulamur. Apage ista à cunis
istiis Infantis. At certè vix aliud Dies Domini Nata-
lis spectat, prout passim festos dies agendi mos est.
Scio esse & ingenisco. Vbi morum & vita mutatio?
quis dives sui Domini exemplo divitiis præfert ege-
statem?

D d 2